

ביקור המלך צ'רלס בארה"ב נתן תזכורת חשובה לישראל

written by פרופ' זכי שלום | 30.04.2026
פורסם במקור ראשון, בתאריך 30 באפריל 2026.

ביקורו האחרון של המלך צ'רלס השלישי בארצות הברית¹ ובמיוחד נאומו בפני הקונגרס² אינו יכול להיתפס כאקט טקסי בלבד. נראה כי מדובר בניסיון מכוון לחזק את מה שמכונה זה שנים רבות "היחסים המיוחדים" בין בריטניה לארצות הברית. שותפות אשר, על אף עומקה ההיסטורי, מגלה בשנים האחרונות סימני שחיקה, העלולים לערער את הברית ההיסטורית בין שתי המדינות.

במשך עשורים, הברית האנגלו-אמריקנית התבססה על אינטרסים אסטרטגיים משותפים, זיקה תרבותית וערכים פוליטיים דומים. ממלחמת העולם השנייה, דרך המלחמה הקרה ועד לעידן שלאחר פיגועי ה-11 בספטמבר, פעלו לונדון וושינגטון בתיאום הדוק. אולם בשנים האחרונות מסתמנת התרחקות הדרגתית אך משמעותית³ כזו שעשויה לדרוש כעת "תיקון" יסודי הן במישור הפוליטי והן במישור הסמלי.

אחד ממוקדי המתח נוגע לנאט"ו. ממשלים אמריקניים שונים, ובמיוחד תחת הנשיא דונלד טראמפ, הפעילו לחץ על בעלות הברית האירופיות להגדיל את תקציבי הביטחון ולשאת בנטל גדול יותר. בריטניה, על אף היותה שחקן צבאי מרכזי, ספגה ביקורת על היקף ומהירות התחייבויותיה, מה שתרם לחיכוך מתמשך מול וושינגטון.

גם הבדלים פוליטיים העמיקו את הפער. תחת הנהגת ראש הממשלה קיר סטארמר, מדגישה בריטניה מדיניות פרוגרסיבית יותר בתחומי הפנים והחוץ, כולל סוגיות אקלים, ממשל והגירה. אף כי הבדלים כאלה אינם חדשים, הצטברותם החלישה את תחושת התיאום האוטומטי שאפינה בעבר את היחסים בין ארצות הברית ובריטניה.

סוגיית איראן מהווה מוקד נוסף למחלוקת. אף ששתי המדינות ממשיכות לשתף פעולה, הבדלי דגש בין דיפלומטיה לבין הפעלת לחץ צבאי, יוצרים פערים בתיאום האסטרטגי. כל זאת לאחר שסטארמר טרח להדגיש ש"זו (המלחמה באיראן) אינה מלחמה שלנו ואנחנו לא ניגרר לתוכה". ההתרחקות ההדדית בין שתי המדינות קיבלה לאחרונה ביטוי מרחיק לכת באמצעות אינדקציות שממשל טראמפ משנה את עמדתו ביחס לשליטתה של בריטניה על איי פוקלנד. שינויים אלה עוררו חשש בלונדון כי הנחות יסוד של זהות אינטרסים אינן מובנות מאליהן עוד.

התפתחויות אלו אינן מצביעות על קרע שאינו ניתן לאיחוי, אלא על התקררות הדרגתית או סטייה איטית ולא על נתק חד. אולם בבריתות הנשענות לא רק על הסכמים פורמליים אלא גם

על אמון ותפיסה הדדית, גם תהליך כזה עלול להיות בעל השלכות משמעותיות.

בהקשר זה מקבל ביקורו של המלך צ'רלס חשיבות מיוחדת. כמלך חוקתי וכסמל של המשכיות, ניתן לראות בנאומו של המלך בקונגרס ניסיון, ממש על עברי פי תהום, להציל את היחסים בין שתי המדינות "להחזיר עטרה ליושנה" ולחזק את היסודות העמוקים, ארוכי השנים, בין המדינות.

עם זאת, להתרחשויות אלו יש השלכות החורגות מעבר ליחסים בין בריטניה לארצות הברית. עבור ישראל, הנשענת במידה רבה על הברית האסטרטגית עם וושינגטון, מדובר בלקח רלוונטי ואף נורת אזהרה.

בישראל קיימת לעיתים נטייה להניח כי עומק שיתוף הפעולה הצבאי עם ארצות הברית, במיוחד מול איראן, מבטיח את יציבות הקשר לאורך זמן. אך ההתפתחויות ביחסי ארה"ב-בריטניה ממחישות כי גם בריתות עמוקות אינן חסינות לשינויים פוליטיים, חילופי הנהגה והבדלים באינטרסים.

אם תהליך כזה יכול להתרחש בין וושינגטון ללונדון, הוא בוודאי עשוי, בתנאים מסוימים, להתרחש גם ביחסים עם מדינת ישראל. מכאן החשיבות של זהירות אסטרטגית בעיצוב המדיניות הישראלית.

על ישראל להגן על האינטרסים החיוניים שלה בעזה, בלבנון ואיראן. אך עליה גם להביא בחשבון את מגבלותיה הנובעות מהתלות בתמיכה אמריקנית ² פוליטית, צבאית ודיפלומטית. צעדים שיתפרשו בווינגטון כסטייה מהעדפויות האמריקניות עלולים ליצור חיכוך במערכת יחסים שישראל אינה יכולה להרשות לעצמה לפגוע בה.

במובן זה, הקריאות בישראל, הנשמעות חדשות לבקרים, לנקוט מדיניות עצמאית לחלוטין, המתעלמת משיקולים אמריקניים, הן בעייתיות ואף מסוכנות. אוטונומיה אסטרטגית היא חשובה, אך יש לאזן אותה מול מציאות הברית.

האתגר הוא אפוא של כיול עדין. הנהגה ישראלית נבונה תדע לנווט בין שמירה על אינטרסים חיוניים לבין רגישות לעמדות ולמגבלות של ארצות הברית. הדבר מחייב לא רק בהירות אסטרטגית, אלא גם איפוק ותחכום פוליטי.

המתחים המתפתחים בין ארצות הברית לבריטניה מהווים תמרור אזהרה ברור. בריתות, גם העמוקות ביותר, אינן מתקיימות מאליהן. עבור ישראל, המחיר של ניהול כושל של יחסיה האסטרטגיים המרכזיים עלול להיות כבד.

ייתכן כי התערבותו של המלך צ'רלס תיזכר כתזכורת חשובה: גם הבריתות החזקות ביותר

דורשות תחזוקה מתמדת ושימורן מחייב ערנות, משמעת וחוכמה אסטרטגית.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.